

ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАРТ УКРАЇНИ

Інформація та документація
СКРОЧЕННЯ СЛІВ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ У
БІБЛІОГРАФІЧНОМУ ОПИСІ
Загальні вимоги та правила

ДСТУ 3582-97

Видання офіційне

БЗ № 5-97/106

Київ
ДЕРЖСТАНДАРТ УКРАЇНИ
1998

ДСТУ 3582-97

ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАРТ УКРАЇНИ

Інформація та документація
**СКРОЧЕННЯ СЛІВ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ У
БІБЛІОГРАФІЧНОМУ ОПИСІ**
Загальні вимоги та правила

Видання офіційне

Київ
ДЕРЖСТАНДАРТ УКРАЇНИ
1998

ДСТУ 3582-97

ПЕРЕДМОВА

1 РОЗРОБЛЕНО Книжковою палатою України

ВНЕСЕНО Міністерством інформації України

2 ЗАТВЕРДЖЕНО І ВВЕДЕНО В ДІЮ наказом Держстандарту України від 4 липня 1997 р. № 391

3 Цей стандарт відповідає ISO 4: 1984 «Документація. Правила скорочення слів у назвах та найменувань публікацій», ISO 832:1994 «Інформація та документація. Бібліографічний опис та посилання. Правила скорочення бібліографічних термінів».

4 НА ЗАМІНУ РСТ УРСР 1743-82

5 РОЗРОБНИКИ: **Л. В. Мухітдінова, Г. М. Пліса, Г. П. Неліпа, О. Б. Зубарева**

© Держстандарт України, 1998

Цей стандарт не може бути повністю чи частково відтворений, тиражований та розповсюджений як офіційне видання без дозволу Держстандарту України

ЗМІСТ

	с.
1 Галузь використання.....	1
2 Нормативні посилання	1
3 Визначення	2
4 Правила скорочень слів у бібліографічному описі	2
5 Правила вживання скорочень слів у бібліографічному описі.....	6
Додаток А Особливі випадки скорочень слів, що часто трапляються у бібліографічному описі.....	7

ДСТУ 3582-97

ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАРТ УКРАЇНИ

ІНФОРМАЦІЯ ТА ДОКУМЕНТАЦІЯ
СКОРОЧЕННЯ СЛІВ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ У
БІБЛІОГРАФІЧНОМУ ОПИСІ
Загальні вимоги та правила

ИНФОРМАЦИЯ И ДОКУМЕНТАЦИЯ
СОКРАЩЕНИЕ СЛОВ В УКРАИНСКОМ ЯЗЫКЕ В
БИБЛИОГРАФИЧЕСКОМ ОПИСАНИИ
Общие требования и правила

INFORMATION AND DOCUMENTATION
ABBREVIATION OF WORDS IN THE UKRAINIAN
LANGUAGE IN BIBLIOGRAPHIC DESCRIPTION
General requirements and rules

Чинний від 1998—07—01

1 ГАЛУЗЬ ВИКОРИСТАННЯ

Цей стандарт встановлює загальні вимоги та правила скорочень слів в українській мові, особливі випадки скорочень, що найчастіше трапляються у бібліографічному описі, та умови застосування.

Вимоги стандарту є обов'язковими для видавців, бібліотек, Книжкової палати України, органів науково-технічної інформації, поліграфічних підприємств та організацій, які складають або використовують бібліографічні описи різних видів документів, незалежно від носіїв інформації.

Він може бути також рекомендований для установ та організацій будь-якої сфери діяльності.

Допускається застосовувати специфічні скорочення, що не передбачені цим стандартом, чи коротші варіанти скорочень слів, чи абревіатури назв періодичних і продовжуваних видань в аналітичному описі та абревіатури назв міжнародних організацій у разі наявності у виданні їх розшифрування.

2 НОРМАТИВНІ ПОСИЛАННЯ

У цьому стандарті наведено посилання на такі стандарти:
ГОСТ 7.1—84 Система стандартів по информации, библиотечному и издательскому делу. Библиографическое описание документа. Общие требования и правила составления. ДСТУ 3018—95 Видання. Поліграфічне виконання. Терміни та визначення.

Видання офіційне

3 ВИЗНАЧЕННЯ

У цьому стандарті подано терміни, які встановлені ДСТУ 3018, та терміни, які використовуються в такому значенні:

Аналітичний бібліографічний опис — бібліографічний опис складової частини документа.

Бібліографічний опис — сукупність бібліографічних відомостей про документ, наведених за встановленими правилами і призначених для його ідентифікації та загальної характеристики.

Заголовок бібліографічного опису — елемент бібліографічного опису, який містить ім'я індивідуального автора чи найменування колективного автора, чи позначення виду документа, чи уніфіковану назву.

Ініціальна абревіація — спосіб творення слів з початкових букв та звуків.

Область бібліографічного опису — структурна одиниця бібліографічного опису, яка містить один або декілька функціонально або змістовно однорідних елементів бібліографічного опису.

Стягування — скорочування слова вибіркоvim пропусканням приголосних та голосних літер.

Відсікання — скорочування слова відкиданням двох або більше літер в кінці слова.

4 ПРАВИЛА СКОРОЧЕНЬ СЛІВ У БІБЛІОГРАФІЧНОМУ ОПИСІ

4.1 Скороченню підлягають різні частини мови. Одне й те саме скорочення застосовується для всіх граматичних форм одного й того самого слова, незалежно від року, числа, відмінка й часу.

Список особливих випадків скорочень слів наведено в додатку А.

Допускається використовувати загальноприйняті скорочення, які не наведені в додатку А.

Приклад

До нашої ери — до н. є.

сантиметр — см

науково-дослідний інститут — НДІ

науково-технічна інформація — НТІ

Неприпустиме одне скорочення для двох різних за значенням слів.

4.2 Під час скорочень слів застосовують відсікання, стягування чи поєднання цих прийомів. Під час скорочення повинно залишатися не менше ніж дві літери, незалежно від прийому, який використовується. Під час стягування крапка не ставиться, під час відсікання крапка ставиться.

Приклад

Адміністрація — адмін.

гривня — грн

магнітна фонограма на касеті — мф/кас.

Скорочення слова до однієї початкової літери допускається тільки для загальноприйнятих скорочень та окремих слів, приведених у додатку А. *Приклад*

Рік (роки) — р. (рр).

карта — к. сторінка —

с

4.3 Іменники та інші частини мови, крім прикметників і дієприкметників, скорочують лише за наявності їх у списку особливих випадків скорочень слів (додаток А).

Приклад

Бібліотека — б-ка

видавництво — вид-во

включно — включ.

опублікував — опубл.

Під час скорочення іменників урахуються відмінкові закінчення однини або множини.

Приклад

Інститут — ін-т

інститути — ін-ти

університет — ун-т
університети — ун-ти

4.4 Прикметники і дієприкметники, що закінчуються на:

— авський	— ентальний	— ільський
— адський	— енький	— інський
— ажний	— ерський	— ірський
— азський	— еський	— істий
— айський	— ецький	— ічий
— альний	— евий	— ічний
— альський	— ивний	— кий
— аний	— инський	— ний
— анський	— ирський	— ній
— арський	— истий	— ований
— ативний	— иський	— овий
— атський	— ицький	— овський
— ацький	— ичий	— одський
— евий	— ичний	— ольський
— ейський	— іальний	— Орський
— ельний	— івний	— ський
— ельський	— івський	— уальний
— ений	— ійний	— чий
— енний	— ійський	— яний
— енський	— ільний	— янський

скорочують відсіканням цієї частини слова.

4.4.1 Прикметники, що закінчуються на — графічний, —логічний, — номічний, — навчий, скорочують відсіканням частини слова — афічний, — огічний, — омічний, — авчий.

Приклад

Географічний — геогр.
філологічний — філол.
астрономічний — астрон.
краєзнавчий — краєзн.

4.4.2 Прикметники, утворені від власних імен, скорочують відсіканням частини — ський.

Приклад

Франківський — франків.
шевченківський — Шевченків.

4.4.3 Під час скорочення прикметників, утворених від географічних назв і назв народів, як в етнографічному, так і в адміністративному значенні, зберігають найповнішу для розуміння форму скорочення.

Приклад

Грузинський народ — грузин, народ
ніжинський інститут — ніжин. ін-т
бориспільський край — бориспіль. край
Бориспільський район — Бориспіль. р-н
Луганська область — Луган. обл.

Якщо назви району і області збігаються, то вони скорочуються ідентично.

Приклад

Харківська область — Харк. обл.
Харківський район — Харк. р-н
Миколаївська область — Миколаїв, обл.
Миколаївський район — Миколаїв, р-н

4.5 Якщо відсіченій частині слова передує літера «й» або голосна, то під час скорочення слова зберігають наступну за нею приголосну.

Приклад

Олійний — олійн.
калійний — калійн.
червоний — червон,

4.6 Якщо скороченню підлягає тільки одна літера, то слово не скорочують.

Приклад

Вчений — вчен., але вчена — не скорочують
вищий — вищ., але вища — не скорочують
міський — міськ., але міська — не скорочують

4.7 Якщо відсіченій частині слова передує апостроф, то під час скорочення слова зберігають наступну за ним голосну і приголосну літери.

Приклад

Торф'яний — торф'ян.
слов'янський — слов'ян.

4.8 Якщо відсіченій частині слова передує літера «ь», то скорочувати слово слід на приголосну, що стоїть перед нею.

Приклад

Гуцульський — гуцул.
грецький — грец.
сільський — сіл.

4.9 Якщо відсіченій частині слова передує подвоєна приголосна літера, то під час скорочення слова зберігають одну з приголосних.

Приклад

Іменний — імен. осінній
— осін. щоденний —
щоден.

4.10 Якщо слово може скорочуватися відсіканням різної кількості літер, то відсікають максимальну кількість.

Приклад

Фундаментальний — фундам. (а не фундаментал., фундамент.)
експериментальний — експерим. (а не експериментал., експеримент.)

Якщо під час максимального скорочення затемнюється значення слова, то слід вживати повнішу форму скорочення. *Приклад*

Комічний — коміч.
континентальний — континент.
графічний — графіч.

4.11 У складних іменниках, що пишуться через дефіс, відсікають кожну складову частину або одну з них, якщо ці іменники наведені у списку особливих випадків скорочень слів (додаток А).

Приклад

Словник-довідник — слов.-довід.
школа-інтернат — шк.-інтернат
книжка-картинка — кн.-картинка

4.12 У словосполученні скорочують кожне слово.

Приклад

Допоміжна картка — допом. карт.

роздільна пагінація — розд. паг. В окремих усталених словосполученнях, наведених у додатку А, слова скорочують тільки в складі даного словосполучення.

Приклад

Титульний аркуш — тит. арк.
вихідні дані — вих. дан. без
року — б. р.

4.13 У географічних назвах, що пишуться через дефіс, відсікають другу складову частину, якщо вона має закінчення — ський.

Приклад

Місто Кам'янець-Подільський — м. Кам'янець-Поділ.
місто Корсунь-Шевченківський — м. Корсунь-Шевченків.

Примітка. Географічні назви, що є складними іменниками та пишуться через дефіс, не підлягають скороченню, наприклад: Івано-Франківськ, Михайло-Олександрівка.

4.14 У складних прикметниках, що пишуться через дефіс, відсікають кожну складову частину або одну з них відповідно до загальних правил скорочення.

Приклад

Фізико-математичний — фіз.-мат.
хіміко-технологічний — хім.-технол.
греко-католицький — греко-католиц.

4.14.1 У складних прикметниках, що пишуться разом, відсікають другу частину слова відповідно до загальних правил.

Приклад

Агролісомеліоративний — агролісомеліор.
лісогосподарський — лісогосп.
кримськотатарський — кримськотатар.

4.14.2 Однокорінні прикметники і дієприкметники, що відрізняються лише префіксами, скорочують однаково.

Приклад

Карпатський — карпат.
закарпатський — закарпат.
прикарпатський — прикарпат.

4.14.3 У складних словах, які пишуться разом, скорочують або першу, або останню частину слова чи залишають перші літери слів, які утворюють складне слово.

Приклад

Мікрофіша — мфіша діафільм —
дф відеофонограма —
відеофоногр.

4.14.4 Відсікати слово до однієї початкової літери звичайно не прийнято, крім слів, що наведені у списку особливих випадків скорочень слів (додаток А).

Приклад

Науково-дослідний — н.-д.
вік — в. Київ — К.

Ініціальна аббревіація записується початковими літерами без крапок.

Приклад

Мале підприємство — МП
творче об'єднання — ТО
Велика Вітчизняна війна — ВВВ

Дозволяється використовувати деякі усталені скорочення, форма яких відображає сформовану практику їх застосування.

Приклад

Місто — м.
сільськогосподарський — с.-г.

4.14.5 Якщо слово є єдиним членом речення (у відомостях, що відносяться до назви), його не відсікають.

Приклад

Українська мова: Підручник — а не Українська мова: Підруч.
Лікарські рослини: Словник-довідник — а не Лікарські рослини: Слов.-довід.;
але Українська мова: Підручник для 1-го класу — Українська мова: Підруч. для 1-го кл.
Лікарські рослини: Словник-довідник лікаря — Лікарські рослини: Слов.-довід, лікаря.

5 ПРАВИЛА ВЖИВАННЯ СКОРОЧЕНЬ СЛІВ У БІБЛІОГРАФІЧНОМУ ОПИСІ

5.1 Скорочення слів застосовують у всіх областях бібліографічного опису, крім основної та паралельної назв, з урахуванням наведених правил.

5.2 Скорочення слів не допускається, якщо можливе різне розуміння тексту бібліографічного опису.

5.3 Слова, що визначають форму участі осіб у підготовці видання, не скорочують, якщо можливе різне розуміння тексту бібліографічного опису.

Приклад

Білий цвіт на калині: Пісенник (Упорядник Г. О. Ніколаєва, а не ... Упоряд.
Г. О. Ніколаєва (бо можливо, це упорядкування Г. О. Ніколаєва).

5.4 У заголовку бібліографічного опису (колективний автор) вживають лише ті скорочення слів, які наведені у списку особливих випадків скорочень слів (додаток А) з приміткою: «Скорочуються також у заголовку опису».

Приклад

Науково-дослідний інститут педагогіки — НДІ педагогіки
Професійна спілка машинобудівників та приладобудівників України — Профспілка
машинобудівників та приладобудівників України.

У заголовку бібліографічного опису вживають також скорочення слів, наведені у списку особливих випадків скорочень слів (додаток А) з приміткою: «Скорочується також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка». *Приклад*

Державний архів Харківської області — Державний архів Харківської обл. Івано-
Франківська кондитерська фабрика — Івано-Франківська кондитерська ф-ка.

Назву країни (республіки, області), яка подається перед найменуванням колективу у заголовку бібліографічного опису, не скорочують. *Приклад*

Україна. Міністерство юстиції — Україна. М-во юстиції.
Запорізька область. Державна автомобільна інспекція — Запорізька обл. Держ.
автомобільна інспекція.

5.5 В аналітичному бібліографічному описі застосовують скорочення назв періодичних і продовжуваних видань, які подаються в області (зоні) відомостей про видання.

5.6 Правила вживання скорочень слів та словосполучень у кожному елементі бібліографічного опису встановлені згідно з ГОСТ 7.1 та чинним зведенням правил складання бібліографічного опису.

5.7 Не допускається скорочення слів в основному та паралельному заголовках.

Скорочення слів у заголовку, яке наводять у відомостях про документ, у якому вміщена складова частина, виконується відповідно до правил складання аналітичного бібліографічного опису.

ДОДАТОК А
(обов'язковий)

Особливі випадки скорочень слів, що часто трапляються у бібліографічному описі

Таблиця А.1

Слово (словосполучення)	Скорочення	Умова застосування
абетка	А	
абонентська скринька	абет.	
автобіографія	а/с	
автоматизована система керування	автобіогр.	
автомобільний автор	АСК	
автореферат	автомоб.	
авторське свідоцтво	авт.	
авторський аркуш	автореф.	
аграрний агрономічний агропромисловий комплекс	а. с.	
адаптація	авт. арк.	
адміністративний адміністрація	аграр.	
академік академія	агр.	
акомпанемент	АПК	
акціонерне товариство	адапт.	
алфавіт альбом альманах	адм.	
американський аналітичний англійський	адмін.	При прізвищі
анотація антологія аркуш	акад.	
артист археологія архів	акад.	
архітектура асистент асоціація	акомп.	
аспірант атлас атомна електрична станція	АТ	
без видавництва	алф.	При цифрах і в області приміток
без даних	альб.	При прізвищі
	альм.	
	амер.	
	аналіт.	
	англ.	
	анот.	
	антол.	
	арк.	При цифрах і в області приміток
	арт.	При прізвищі
	археол.	
	арх.	
	архіт.	
	асист.	При прізвищі
	асоц.	
	асп.	При прізвищі
	атл.	
	АЕС	
	Б	
	б. в.	
	б.д.	

ДСТУ 3582-97

Продовження таблиці А.1

Слово (словосполучення)	Скорочення	Умова застосування	
без масштабу	б. м-бу	В області приміток	
без місця	б. м.		
без року	б. р.		
без тиражу	б. т.		
без титульного аркуша	б. тит. арк.		
без ціни	б. ц.		
безкоштовно (безплатно)	безкошт. (безпл.)		
березень	берез.		
біблійний	біблійн.		
бібліографія	бібліогр.		
бібл іог рафознавство	бібліографозн.		
бібліологія	бібліол.		
бібліотека	б-ка		
бібліотечка	б-чка		Скорочується у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка
бібліотечний	бібл.		
бібліотечно-бібліографічна			
класифікація	ББК		
біобібліографія	біобібліогр.		
біографія	біогр.		
болгарський	болг.		
брошура	брош.		
будинок	б.		
будівельний	буд.		
будівний	будів.	При цифрах Скорочується у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка	
будівництво	буд-во		
бульвар	б-р		
бухгалтерський	бух.		
бюджетний	бюдж.		
бюлетень	бюл.		
введення (уведення)	В		
вводиться (уводиться)	ввел. (ввел.)		
вдосконалення (удосконалення)	ввод, (увод.)		
Велика Вітчизняна війна	вдоскон. (удоскон.)		
вересень	ВВВ		
ветеринарний	верес.		
вивчення	вет.		
видавець	вивч.		
видавництво	вид.		
видавничий відділ	вид-во	При прізвищі Скорочується у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка В області вихідних даних	
видання	вид. від.		
викладач	вид. вид.		
	вид.		
	викл.		
			При прізвищі або назві установи

Продовження таблиці А.1

Слово (словосполучення)	Скорочення	Умова застосування
виконавець	викон.	При прізвищі
виконавчий комітет	виконком	
виконання	викон,	
виконуючий обов'язки	в. о.	При назві посади
використання	використ.	
виникнення	виникн.	
виправлення	випр.	
випуск	вип.	
випускні дані	вип. дан.	
виробництво	вир-во	
виробниче об'єднання	ВО	
виробничий	вироб.	
виставка	вист.	
вихідні дані	вих. дан.	
вищий	вищ.	
відбиток	відб.	
відділ	від.	
відділення	від-ня	
відеофонограма	відеофоногр.	
відкриття	відкр.	
відомості	в і дом,	
відповідальний	відп.	
відредаговано	відред.	
відродження	відродж.	
відсоток (процент)	%	Умовна позначка при цифрах У значенні: «Століття» та при цифрах
вік	В.	
вінницький	вінниц.	
віршований	віршов.	
вісник	вісн.	
вітчизняний	вітчизн.	
вкладений аркуш	вкл. арк,	
включаючи (включно)	включ.	
внутрішній	внутр.	
водосховище	вдсх	При назві
волинський	волин.	
впровадження (впровадження)	впровадж.	
вчений	вчен.	
вугільний	вугіл.	
вулиця	вул.	При назві
газета	Г газ.	Скорочується у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка
генеральний	ген.	
генетичний	генет.	
геодезія	геодез.	

Продовження таблиці А. 1

Слово (словосполучення)	Скорочення	Умова застосування
геологорозвідувальний	геологорозв.	
гірничий	гірн.	
гірничорятувальний	гірничорят.	
гірський	гір.	
глава	гл.	При цифрах
глобальний	глобал.	
година	год	При цифрах
голландський	голланд.	
головний	голов.	
голографія	гологр.	
господарство	госп-во	
господарський	госп.	
господарчий	господарч.	
гравюра	грав.	
грам	г	При цифрах
гривня	грн	При цифрах
громадський	громад.	
грудень	груд-	
гуманітарний	гуманіт.	
	Д	
декоративний	декор.	
демократія	демокр.	
депозитарій	депоз.	
депонований	депон.	
депутат	деп.	При прізвищі
державна адміністрація	держадмін.	
державний	держ.	Скорочується у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка В області приміток
дефектний	деф.	
дивись	ДИВ.	
дипломатичний	дип.	
директор	ДИР.	При прізвищі
диригент	дириг.	При прізвищі
дисертація	дис.	
дитячий	дит.	
діаграма	Діагр.	
діапозитив	діапоз.	В області кількісної характеристики
діафільм	дф	
дійсний член	д. чл.	При прізвищі
діяльність	діяльн.	
Дніпропетровськ	Д.	В області вихідних даних
дніпропетровський	дніпропетр.	
добровільне товариство	добр, т-во	
довідково-інформаційний фонд	ДІФ	
довідник	ДОВІД.	
додаток	дод.	

Продолжение таблицы А. 1

Слово (словосочетание)	Сокращение	Условие применения
геологорозвідувальний	геологорозв.	
гірничий	гірн.	
гірничорядувальний	гірничорят.	
гірський	гір.	
глава	гл.	При цифрах
глобальний	глобал.	
година	год	При цифрах
голландський	голланд.	
головний	голов.	
голографія	гологр.	
господарство	госп-во	
господарський	госп.	
господарчий	господарч.	
гравюра	грав.	
грам	г	При цифрах
гривня	грн	При цифрах
громадський	громад.	
грудень	груд-	
гуманітарний	гуманіт.	
	Д	
декоративний	декор.	
демократія	демокр.	
депозитарій	депоз.	
депонований	депон.	
депутат	деп.	При фамилии
державна адміністрація	держадмін.	
державний	держ.	Сокращается в заголовке описания, если не является первым словом заголовка В области примечаний
дефектний	деф.	
дивись	див.	
дипломатичний	дип.	
директор	дир.	При фамилии
диригент	дириг.	При фамилии
дисертація	дис.	
дитячий	дит.	
діаграма	Діагр.	
діапозитив	діапоз.	В области количественной характеристики
діафільм	ДФ	
дійсний член	д. чл.	При фамилии
діяльність	діяльн.	
Дніпропетровськ	Д-	В области выходных данны>
дніпропетровський	дніпропетр.	
добровільне товариство	добр, т-во	
довідково-інформаційний фонд	ДІФ	

Продолжение таблицы А. 1

Слово (словосочетание)	Сокращение	Условие применения
довідник	ДОВІД.	В названии ученой степени
додаток	дод.	
додрукування	додрук.	
доктор	Д-Р	
документ	ДОК.	
документальний	докум.	
донецький	донец.	
доопрацьований	доопрац.	
доповідь	ДОП.	
доповнення	ДОПОВ.	
допоміжний	допом.	
дорожній	дор.	
доручення	доруч.	
дослідження	дослідж.	
дослідний	дослід.	
доцент	доц.	Сокращается в заголовке описания, если не является первым словом заголовка При фамилии или названии учреждения
драматичний	драм.	
друкарня	ДРУК.	
духовний	духовн.	Сокращается в заголовке описания, если не является первым словом заголовка
екологія	Е	
економічний	екол. екон.	
експериментальний	експерим.	
електроніка	електрон.	
електронна обчислювальна машина	ЕОМ	
електронна цифрова обчислювальна машина	ЕЦОМ	
енергетичний	енерг.	
енциклопедія	енцикл.	
єврейський	Є євр.	
європейський	європ. Ж	Сокращается в заголовке описания, если не является первым словом заголовка
житомирський	Житомир.	
жовтень	жовт.	
журнал	журн.	Сокращается в заголовке описания, если не является первым словом заголовка

Продовження таблиці А.1

Слово (словосполучення)	Скорочення	Умова застосування
інженерний	інж.	Скорочується також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка
іноземний інспектор інспекція інститут	інозем. інсп. інспек. ін-т	При прізвищі Скорочується також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка
інструктивний інструкція інструмент інтеграція інтенсивний інтернаціональний інфляція інформатика інформаційне агентство ⁴ інформаційний	інструкт. інстр. інструм. інтегр. інтенс. інтерн. інфл. інф-ка ІА інформ.	 Скорочується також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка
інформаційно-обчислювальний центр інформаційно-пошукова мова інформаційно-пошукова система інформаційно-рекламне агентство іспанський історичний	іоц ІПМ ІПС ІРА ісп. іст.	 Скорочується також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка
історіографія італійський	історіогр. італ.	
кабінет	К каб.	
кандидат карбованець карпатський карта картка (карточка) картографія картографування каталог кафедра квартал квітень керівник Київ	канд. крб карпат. к. карт. картогр. картограф. кат. каф. кв. квіт. кер. К.	При цифрах При цифрах При цифрах
кібернетичний	кіберн.	В області вихідних даних

Продовження таблиці А.1

Слово (словосполучення)	Скорочення	Умова застосування
кількість	к-сть	
кінематографія	кінематогр.	
кінофільм	кф	
кіровоградський	кіровогр.	
клас	кл.	
класифікація	класиф.	
класичний	класич.	
клініко-експериментальний	клін.-експерим.	
клінічний	клініч.	
книга (книжка, книжечка)	кн.	
книгознавство	книгозн.	
коефіцієнт	коєф.	
колектив авторів	кол. авт.	
колективне сільськогосподарське підприємство	КСП	
колоніальний	колоніал.	
коментар	комент.	
комерція	комерц.	
комісія	коміс.	Скорочується також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка Те саме
комітет	ком.	
комічний	коміч.	
компенсація	компенс.	
комплект	к-т	
композитор	комп.	При прізвиці
композиція	композ.	
комп'ютер	комп'ют.	
комп'ютерний набір	комп'ют. наб.	
конгрес	конгр.	Скорочується також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка
конструкторське бюро	КБ	Скорочується також у заголовку опису
конференція	конф.	Скорочується також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка
концепція	концеп.	
кооперація	кооп.	
копійка	к.	При цифрах
копія	коп.	
кореспондент	кор.	
корпорація	корпор.	
космічний	косм.	
креслення	кресл.	
кримінальний	кримін.	
кримський	крим.	
кримськотатарський	кримськотатар.	
критичний	критич.	
ксерокопія	ксерокоп.	
культурний	культ.	

Продовження таблиці А.1

Слово (словосполучення)	Скорочення	Умова застосування
лабораторія	Л лаб.	
латинський	латин.	
лексичний	лекс.	
липень	лип.	
листопад	листоп.	
лібретто	лібр.	
лікарський	лікар.	
лікувальний	лікув.	
лінгвістичний	лінгв.	
ліричний	лірич.	
література	л-ра	
літературний	літ.	
літографія	літогр.	
луганський	луган.	
луцький	луц.	
лютий	лют.	
Львів	Л.	В області вихідних даних
львівський	ЛЬВІВ. М	
магістральний	магістрал.	
магнітна фонограма на касеті	мф/кас.	
магнітна фонограма на катушці	мф/кат.	
максимальний	макс.	
мале підприємство	МП	
малюнок (рисунок)	мал. (рис.)	
масштаб	м-б	
математичний	мат.	Скорочується також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка
матеріальний	матер.	
машинобудування	машинобуд.	
медичний	мед.	Скорочується також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка
меліоративний	меліор.	
меморіальний	мемор.	
менеджмент	менедж.	
металорізальний	металоріз.	
методичний	метод.	Скорочується також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка
механізований	механіз.	
механічний	мех.	Скорочується також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка
миколаївський	Миколаїв.	
мистецтво	мистец.	

ДСТУ 3582-97

Продовження таблиці А.1

Слово (словосполучення)	Скорочення	Умова застосування
мистецтвознавство	мистецтвознав.	
міжвідомчий	міжвід,	
міжнародний	міжнар.	
мікрокарта	мкарта	
мікрокопія	мкоп.	
мікрофільм	мф	
мікрофіша	мфіша	
мікрофотокопія	мфотокоп.	
мільйон	млн	
мільярд	млрд	
мінеральний	мінер.	
мінімальний	мін.	
міністерство	м-во	Скорочується також у заголовку опису При назві
місто	м.	
міська державна адміністрація	міськдержадмін.	
міська рада	міськрада	
міський	міськ.	Скорочується також у заголовку опису
місяць	міс.	
місячний	місяч.	
мовознавство	мовознав.	
молодший	мол.	
монографія	моногр.	
моральний	морал.	
Москва	М.	В області вихідних даних
музичний	муз.	
набережна	Н наб.	При назві
набір діапозитивів	наб. діапоз.	
навчальний	навч.	
надзаголовок	надзаг.	
надзвичайний	надзв.	
наприклад	напр.	
народження	народж.	
народний	нар.	
народознавство	народознав.	
наступний	наст.	
науковий	наук.	Скорочується також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка Те саме
науково-дослідний	н.-д.	
науково-дослідний і проектно-технологічний інститут	НДПТІ	
національний	нац.	Скорочується також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка
німецький	нім.	
номер	№	Умовна позначка при цисьоах

Продовження таблиці А.1

Слово (словосполучення)	Скорочення	Умова застосування
номер порядковий	№ пор.	Те саме
нормативний	нормат.	
об'єднання	0 об-ня	Скорочується також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка
обкладинка обладнання обласна державна адміністрація обласна рада область	обкл. обладн. облдержадмін. облрада обл.	Скорочується також у заголовку опису
обліково-видавничий аркуш образотворчий обробка обслуговування обчислювальний обчислювальний центр оголошення Одеса	обл.-вид. арк. образотв. оброб. обслуг. обчисл. ОЦ оголош. 0.	В області вихідних даних
одеський одиниця озеро окремий окремий аркуш оповідання оправа опрацював опрацювання оптичний опублікований опублікував організація оригінал оркестр оркестровка острів офіційний оформлення	одес. од. оз. окр. окр. арк. оповід. опр. опрац. опрацює. оптич. опублік. опубл. орг. ориг. орк. оркестр. о-в офіц. оформ.	При цифрах При назві
пагінація	П паг.	
пан (пані) параграф	п. §	При прізвищі Умовна позначка при цифрах
парламентський партитура	парлам. партит.	В області кількісної характеристики

ДСТУ 3582-97

Продовження таблиці А.1

Слово (словосполучення)	Скорочення	Умова застосування
педагогічний	пед.	Скорочується також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка
перевидання	перевид.	При прізвищі
переглянутий	перегл.	
передмова	перед м.	
переклад	пер.	
перекладач	пер.	
переробка	перероб.	
перероблено	переробл.	
персональний	персон.	
перспективний	персп.	
перфокарта	пкарта	
перфострічка	пстрічка	
письменник	письм.	
південний	півд.	
північний	півн.	
під керівництвом	під керівн.	
підвищення	підвищ.	
підготовка	підготов.	
підготував	підгот.	
підзаголовок	підзаг.	
підписано до друку	підп. до друку	
підприємство	п-во	
підручник	підруч.	При назві
планування	планув.	
пластичний	пластич.	
племінний	плем.	
площа	пл.	
повідомлення	повідомл.	
поетичний	поетич.	
показчик(показник)	показч. (показн.)	
полемічний	полем.	
поліграфічний	полігр.	
політологія	політол.	
полтавський	полтав.	
помічник	пом.	
популярний	попул.	
портрет	портр.	
посібник	посіб.	
початковий	почат.	
поштова скринька	п/с	
пояснення	поясн.	
правління	правл.	
правознавство	правознав.	
практичний	практ.	Скорочується також у заголовку опису У значенні: «Наукові роботи»
праці	пр.	
предметний	предм.	
препринт	препр.	
приватизація	приватиз.	
пригодницький	пригод.	

Продовження таблиці А.1

Слово (словосполучення)	Скорочення	Умова застосування
приклад	прикл.	
прикладний	приклад.	
примірник	пр.	При цифрах
примітка	прим.	
природничий	природи.	
присвячується	присвяч.	
проблема	пробл.	
провулок	пров.	При назві
програма	прогр.	
програмування	програмує.	
продовження	продовж.	
продовольчий	прод.	
проектно-конструкторське бюро	ПКБ	Скорочується також у заголовку опису
проектування	проектує.	
промисловий	пром.	Скорочується також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка
промисловість	пром-сть	
пропозиція	пропоз.	
проспект	просп.	При назві
професійна спілка	профспілка	Скорочується також у заголовку опису
професійний	проф.	Скорочується також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка
професор	проф.	При прізвищі
професорсько-викладацький	проф.-викл.	
процент (відсоток)	%	Умовна позначка при цифрах
псевдонім	псевд.	
публікація	публ.	
публіцистика	публіц.	
публічний	публіч.	
радіоелектроніка	р радіоелектрон.	
район	р-н	Скорочується також у заголовку опису
районна державна адміністрація	райдержадмін.	
районна рада	райрада	
районний	район.	Скорочується також у заголовку опису
районний відділ внутрішніх справ	РВВС	
раціоналізаторський	рац.	
раціональний	раціон.	
редактор	ред.	При прізвищі
редакційна колегія (редколегія)	редкол.	
редакційно-видавничий відділ	РВВ	
редакція	ред.	
режисер	реж.	При прізвищі
резюме	рез.	

ДСТУ 3582-97

Продовження таблиці А.1

Слово (словосполучення)	Скорочення	Умова застосування
реклама	рекл.	
рекомендаційний	реком.	
рекомендація	рек.	
релігійний	реліг.	
репринт	репр.	
репродукція	репрод.	
реставрація	реставр.	
ретроспективний	ретросп.	
реферат	реф.	
реферативний журнал	РЖ	
рецензія	рец.	
рисунок (малюнок)	рис. (мал.)	
рівненський	рівнен.	
рік (роки)	р. (рр.)	При цифрах
річка	р.	При назві
розвиток	роз в.	
розв'язування	розв'яз.	
розділ	розд.	
роздільна пагінація	розд. паг.	
розповсюдження	розповсюдж.	
розробив	розроб.	
розроблено	розробл.	
розширений	розшир.	
російський	рос.	
ротапринт	ротапр.	
рубрика	рубр.	
рубрикатор	рубрик.	
рукописний	рукоп.	
румунський	рум.	
	С	
санітарний	сан.	
Санкт-Петербург	СПб.	В області вихідних даних
сатиричний	сатир.	
святий	св.	
секретар	секр.	При прізвищі
секунда	с	При цифрах
селище	с-ще	При назві
селище міського типу	сmt	Те саме
селищна рада	селищрада	
село	с.	При назві
селянський	селян.	
семінарський	семінар.	
сенсаційний	сенсац.	
серія	сер.	
серпень	серп.	
сесія	сес.	
симпозіум	симп.	Скорочується також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка

Продовження таблиці А.1

Слово (словосполучення)	Скорочення	Умова застосування
симфонічний	симф,	Скорочується також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка В області вихідних даних
система автоматизованого проектування систематичний сільська рада сільськогосподарський	САПР сист. сільрада с.-г.	
Сімферополь	Сімф.	При назві
січень скандинавський складання скорочення словацький словенський словник слово слов'янський службовий соціальний соціологія спеціальність специфікація співавтор співробітник спільне підприємство спорудження станція старший статистичний стаття стереотипний стереофонічний століття (сторіччя) сторінка студент студентський сумський суспільний суспільство східний сценарій	січ. сканд. склад. скор. словац. словен. слов. сл. слов'ян. служб. соц. соціол. спец. специф. співавт. співроб. СП спорудж. ст. старш. стат. ст. стер. стереофон. ст. с. студ. студент. сум. суспіл. сусп-во сх. сцен.	
та інші	Т та ін.	При цифрах Те саме
таблиця татарський творче об'єднання творчий тезиси	табл. татар. ТО творч. тез.	

ДСТУ 3582-97

Продовження таблиці А.1

Слово (словосполучення)	Скорочення	Умова застосування
телеграфний	телегр.	
телефільм	тф	
теоретичний	теорет.	Скорочується також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка Те саме
територіальний	терит.	
термічний	терміч.	
Тернопіль	Т.	В області вихідних даних
тернопільський	терноп.	
технічний	техн.	Скорочується також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка Те саме
технологічний	технол.	
тиждень	тижд.	
тижневий	тиж.	В описі періодичних видань
тисяча	тис.	Скорочується також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка
титульний аркуш	тит. арк.	
товариство	т-во	Скорочується також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка
товариство з обмеженою відповідальністю	ТОВ	
том (томи)	т.	При цифрах
торговельний	торг.	
травень	трав.	
тракторний	тракт.	
транскрипція	транскр.	
транслітерація	трансліт.	
транспорт	трансп.	
турецький	турец.	
у тому числі (в тому числі)	У у т.	
уведення (введення)	увед. (введ.)	
уводиться (вводиться)	увод. (ввод.)	
угорський	угор.	
удосконалення (вдосконалення)	удоскон. (вдоскон.)	
укладач	уклад.	
укладено	уклад.	
українознавство	українознав.	
український	укр.	
умовний друкований аркуш	ум. друк. арк.	
універсальна десяткова класифікація	УДК	
університет	ун-т	Скорочується також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка
університетський	унів.	

Продовження таблиці А.1

Слово (словосполучення)	Скорочення	Умова застосування
упорядкував	упоряд.	
упорядкування упорядник управління	упорядкує. упоряд. упр.	При прізвищі Скорочується також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка
уривок устаткування учасник училище	урив. устатк. учасн. уч-ще Ф	Скорочується також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка
фабрика	ф-ка	Скорочується також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка
факсиміле факультативний факультет фантастика фармацевтичний федерація фестиваль фізичний	факс. факульт. ф-т фантаст. фармац. федер. фест. фіз.	Скорочується також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка
філіал (філія) філологія філософія фільмографія фільмокопія фінансовий фонограма формування фортепіано фотографія фотокопія фототипія фрагмент французький футляр	філ. філол. філос. фільмогр. фкоп. фін. фоногр. формув. ф-но фотогр. фотокоп. фототип. фрагм. фр. футл.	
Харків	Х	В області вихідних даних
харківський хвилина херсонський	✓ харк. хв Херсон.	При цифрах

Закінчення таблиці А.1

Слово (словосполучення)	Скорочення	Умова застосування
хімічний	хім.	Скорочується також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка
Хмельницький хорватський хореографія хоровий християнський художник	хмельниц. хорв. хореогр. хор. християн. худож. Ц	При прізвищі
центральный комітет	ЦК	Скорочується також у заголовку опису
церковний цитований цифрова обчислювальна машина ціна	церк. цит. ЦОМ ц.	При цифрах
часопис	Ч	При цифрах
частина червень черкаський чернівецький чернігівський чеський число член-кореспондент	часоп. ч. черв. черкас. чернів. черніг. чес. чис. чл.-кор. Ш	Те саме При цифрах При прізвищі та назві установи
школа	шк. Щ	
щодокадний (щодокадно) щоденний (щоденно) щоквартальний (щоквартально) щомісячний (щомісячно) щорічний (щорічно) щотижневий (щотижнево)	щодокад. щоден. щокв. щомісяч. щоріч. щотиж. Ю	В описі періодичних видань В описі періодичних видань
ювілейний юнацький	ювіл. юнац.	
японський	Я яп.	

УДК 001.4:025.3:006.354

01.140.20

Ключові слова: бібліографічний опис, скорочення, аналітичний опис, іменники, прикметники, дієприкметники, прислівники, список скорочень

ДСТУ 3582-97

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ СТАНДАРТ УКРАИНЫ

Информация и документация
**СОКРАЩЕНИЕ СЛОВ В УКРАИНСКОМ ЯЗЫКЕ
В БИБЛИОГРАФИЧЕСКОМ ОПИСАНИИ**
Общие требования и правила

Издание официальное

Киев
ГОССТАНДАРТ УКРАИНЫ
1998

ДСТУ 3582-97

ПРЕДИСЛОВИЕ

1 РАЗРАБОТАН Книжной палатой Украины

ВНЕСЕН Министерством информации Украины

2 УТВЕРЖДЕН И ВВЕДЕН В ДЕЙСТВИЕ приказом Госстандарта Украины от 4 июля 1997 г. № 391

3 Данный стандарт соответствует ISO 4: 1984 «Документация. Правила сокращения слов в названиях и наименований публикаций», ISO 832:1994 «Информация и документация. Библиографическое описание и ссылки. Правила сокращения библиографических терминов».

4 НА ЗАМЕНУ РСТ УРСР 1743—82

5 РАЗРАБОТЧИКИ: **Л. В. Мухитдинова, Г. Н. Плиса, Г. П. Нелипа, О. Б. Зубарева**

Настоящий стандарт не может быть полностью или частично воспроизведен, тиражирован и распространен в качестве официального издания без разрешения Госстандарта Украины

СОДЕРЖАНИЕ

	С.
1 Область применения	1
2 Нормативные ссылки	1
3 Определения.....	2
4 Правила сокращений слов в библиографическом описании	2
5 Правила применения сокращений слов в библиографическом описании.....	6
Приложение А Особые случаи сокращений слов, часто встречающихся в библиографическом описании.....	8

ДСТУ 3582-97

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ СТАНДАРТ УКРАИНЫ

ИНФОРМАЦИЯ И ДОКУМЕНТАЦИЯ

**СОКРАЩЕНИЕ СЛОВ В УКРАИНСКОМ ЯЗЫКЕ
В БИБЛИОГРАФИЧЕСКОМ ОПИСАНИИ**

Общие требования и правила

ІНФОРМАЦІЯ ТА ДОКУМЕНТАЦІЯ

**СКОРОЧЕННЯ СЛІВ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ
У БІБЛІОГРАФІЧНОМУ ОПИСІ**

Загальні вимоги та правила

INFORMATION AND DOCUMENTATION

**ABBREVIATION OF WORDS IN THE UKRAINIAN
LANGUAGE IN BIBLIOGRAPHIC DESCRIPTION**

General requirements and rules

Дата введения 1998—07—01

1 ОБЛАСТЬ ПРИМЕНЕНИЯ

Этот стандарт устанавливает общие требования и правила сокращений слов в украинском языке, особые случаи сокращений, часто встречающихся в библиографическом описании, и условия их применения.

Требования стандарта обязательны для издателей, библиотек, Книжной палаты Украины, органов научно-технической информации, полиграфических предприятий и организаций, составляющих или использующих библиографические описания различных видов документов, независимо от носителей информации.

Он может быть также рекомендован для учреждений и организаций любой сферы деятельности.

Допускается применять специфические сокращения, не предусмотренные данным стандартом, или более короткие варианты сокращений слов, или аббревиатуры названий периодических и продолжающихся изданий в аналитическом описании и аббревиатуры названий международных организаций в случае наличия в издании их расшифровки.

2 НОРМАТИВНЫЕ ССЫЛКИ

В этом стандарте приведены ссылки на такие стандарты:
ГОСТ 7.1—84 Система стандартов по информации, библиотечному и издательскому делу. Библиографическое описание документа. Общие требования и правила составления. ДСТУ 3018—95 Издания. Полиграфическое исполнение. Термины и определения.

Издание официальное

3 ОПРЕДЕЛЕНИЯ

В этом стандарте приведены термины, установленные ДСТУ 3018, и термины, использующиеся в таком значении:

Аналитическое библиографическое описание — библиографическое описание составной части документа.

Библиографическое описание — совокупность библиографических сведений о документе, приведенных по установленным правилам и предназначенных для его идентификации и общей характеристики.

Заголовок библиографического описания — элемент библиографического описания, содержащий имя индивидуального автора или наименование коллективного автора, или обозначение вида документа, или унифицированное заглавие.

Инициальная аббревиация — способ образования слов из начальных букв и звуков.

Область (зона) библиографического описания — структурная единица библиографического описания, содержащая один или несколько функционально или содержательно однородных элементов библиографического описания.

Стяжение — сокращение слова путем выборочного пропуска согласных и гласных букв.

Усечение — сокращение слова отбрасыванием двух или более букв в конце слова.

4 ПРАВИЛА СОКРАЩЕНИЙ СЛОВ В БИБЛИОГРАФИЧЕСКОМ ОПИСАНИИ

4.1 Сокращению подлежат различные части речи. Одно и то же сокращение применяется для всех грамматических форм одного и того же слова, независимо от рода, числа, падежа и времени.

Список особых случаев сокращений слов приведен в приложении А.

Допускается использовать общепринятые сокращения, не приведенные в приложении А.

Пример

До нашої ери — до н. е.
сантиметр — см
науково-дослідний інститут — НДІ
науково-технічна інформація — НТІ

Недопустимо одно сокращение для двух разных по значению слов,

4.2 При сокращении слов применяют усечение, стяжение или сочетание этих приемов. При сокращении должно оставаться не менее двух букв, независимо от используемого приема. При стяжении точка не ставится, при усечении ставится точка.

Пример

Адміністрація — адмін.
гривня — грн
магнітна фонограма на касеті — мф/кас.

Сокращение слова до одной начальной буквы допускается только для общепринятых сокращений и отдельных слов, приведенных в приложении А. *Пример*

Рік (роки) — р. (рр).
карта — к. сторінка —
с.

4.3 Существительные и другие части речи, кроме прилагательных и причастий, сокращают только при наличии их в списке особых случаев сокращений слов (приложение А).

Пример

Бібліотека — б-ка
видавництво — вид-во
включно — включ.
опублікував — опубл.

При сокращении существительных учитываются падежные окончания единственного или множественного числа.

Пример

Інститут — ін-т
інститути — ін-ти
університет — ун-т
університети — ун-ти

4.4 Прилагательные и причастия, заканчивающиеся на:

— авський	— ентальний	— ільський
— адський	— енький	— інський
— ажний	— ерський	— ірський
— азський	— еський	— істий
— айський	— ецький	— ічий
— альний	— евий	— ічний
— альський	— ивний	— кий
— аний	— инський	— ний
— анський	— ирський	— ній
— арський	— истий	— ований
— ативний	— иський	— овий
— атський	— ицький	— овський
— ацький	— ичий	— одський
— евий	— ичний	— ольський
— ейський	— іальний	— Орський
— ельний	— івний	— ський
— ельський	— івський	— уальний
— ений	— ійний	— чий
— енний	— ійський	— яний
— енський	— ільний	— янський

сокращают отсечением этой части слова.

4.4.1 Прилагательные, заканчивающиеся на — графічний, — логічний, — номічний, — навчий, сокращают отсечением части слова — афічний, — огічний, — омічний, — авчий.

Пример

Географічний — геогр.
філологічний — філол.
астрономічний — астрон.
краєзнавчий — краєзн.

4.4.2 Прилагательные, образованные от собственных имен, сокращают отсечением части — ський.

Пример

Франківський — франків.
шевченківський — Шевченків.

4.4.3 При сокращении прилагательных, образованных от географических названий и на званий народов, как в этнографическом, так и в административном значении, сохраняют самую полную для понимания форму сокращения.

Пример

Грузинський народ — грузин, народ
ніжинський інститут — ніжин. ін-т
бориспільський край — бориспіль. край
Бориспільський район — Бориспіль. р-н
Луганська область — Луган. обл.

Если названия района и области совпадают, то они сокращаются идентично.

Пример

Харківська область — Харк. обл.
Харківський район — Харк. р-н
Миколаївська область — Миколаїв, обл.
Миколаївський район — Миколаїв, р-н

4.5 Если отсекаемой части слова предшествует буква «й» или гласная, то при сокращении слова сохраняют следующую за ней согласную.

Пример

Олійний — олійн.
калійний — калійн.
червоний — червон.

4.6 Если сокращению подлежит только одна буква, то слово не сокращают.

Пример

Вчений — вчен., но вчена — не сокращают
вищий — вищ_м, но вища — не сокращают
міський — міськ., но міська — не сокращают

4.7 Если отсекаемой части слова предшествует апостроф, то при сокращении слова сохраняют следующие за ним гласную и согласную буквы.

Пример

Торф'яний — торф'ян.
слов'янський — слов'ян.

4.8 Если отсекаемой части слова предшествует буква «ь», то сокращать слово следует на согласную, стоящую перед ней.

Пример

Гуцульський — гуцул.
грецький — грец.
сільський — сіл.

4.9 Если отсекаемой части слова предшествует двойная согласная буква, то при сокращении слова сохраняют одну из согласных.

Пример

іменний — імен. осінній
— осін. щоденний —
щоден,

4.10 Если слово может сокращаться отсечением разного количества букв, то отсекают максимальное количество.

Пример

Фундаментальний — фундам. (а не фундаментал., фундамент.)
експериментальний — експерим. (а не експериментал., експеримент.)

Если при максимальном сокращении затрудняется понимание значения слова, то следует употреблять более полную форму сокращения. *Пример*

Комічний — коміч.
континентальний — континент.
графічний — графіч.

4.11 В сложных существительных, пишущихся через дефис, отсекают каждую составную часть или одну из них, если эти существительные приведены в списке особых случаев сокращений слов (приложение А).

Пример

Словник-довідник — слов.-довід.
 школа-інтернат — шк.-інтернат
 книжка-картинка — кн.-картинка

4.12 В словосочетании сокращают каждое слово.

Пример

Допоміжна картка — допом. карт.
 роздільна пагінація — розд. паг.

В отдельных устойчивых словосочетаниях, приведенных в приложении А, слова сокращают только в составе данного словосочетания. *Пример*

Титульний аркуш — тит. арк.
 вихідні дані — вих. дан. без
 року — б. р.

4.13 В географических названиях, пишущихся через дефис, отсекают вторую составную часть, если она имеет окончание — ський.

Пример

Місто Кам'янець-Подільський — м. Кам'янець-Поділ.
 місто Корсунь-Шевченківський — м. Корсунь-Шевченків.

Примечание. Географические названия, являющиеся сложными существительными и пишущиеся через дефис, не подлежат сокращению, напр.: Івано-Франківськ, Михайло-Олександрівка.

4.14 В сложных прилагательных, пишущихся через дефис, отсекают каждую составную часть или одну из них в соответствии с общими правилами сокращения.

Пример

Фізико-математичний — фіз.-мат.
 хіміко-технологічний — хім.-технол.
 греко-католицький — греко-католиц.

4.14.1 В сложных прилагательных, пишущихся слитно, отсекают вторую часть слова в соответствии с общими правилами.

Пример

Агролісомеліоративний — агролісомеліор.
 лісогосподарський — лісогосп.
 кримськотатарський — кримськотатар.

4.14.2 Однокоренные прилагательные и причастия, отличающиеся только приставками, сокращают одинаково.

Пример

Карпатський — карпат.
 закарпатський — закарпат.
 прикарпатський — прикарпат.

4.14.3 В сложных словах, пишущихся слитно, сокращают либо первую, либо последнюю часть слова или оставляют первые буквы слов, образующих сложное слово.

Пример

Мікрофіша — мфіша діафільм —
 дф відеофонограма —
 відеофоногр.

4.14.4 Отсекать слово до одной начальной буквы обычно не принято, кроме слов, приведенных в списке особых случаев сокращений слов (приложение А).

Пример

Науково-дослідний — н.-д. вік —
в. Київ - К.

Инициальная аббревиация записывается начальными буквами без точек.

Пример

Мале підприємство — МП
творче об'єднання — ТО
Велика Вітчизняна війна — ВВВ

Допускается использовать некоторые устойчивые сокращения, форма которых отражает сложившуюся практику их применения. *Пример*

Місто — м.
сільськогосподарський — с.-г.

4.14.5 Если слово является единственным членом предложения (в сведениях, относящихся к заглавию), его не усекают.

Пример

Українська мова: Підручник — а не Українська мова: Підруч.
Лікарські рослини: Словник-довідник — а не Лікарські рослини: Слов.-довід.;
но Українська мова: Підручник для 1-го класу — Українська мова: Підруч. для 1-го кл.
Лікарські рослини: Словник-довідник лікаря—Лікарські рослини: Слов.-довід, лікаря.

5 ПРАВИЛА ПРИМЕНЕНИЯ СОКРАЩЕНИЙ СЛОВ В БИБЛИОГРАФИЧЕСКОМ ОПИСАНИИ

5.1 Сокращения слов употребляют во всех областях библиографического описания, кроме основного и параллельного заглавий, с учетом приведенных правил.

5.2 Сокращение слов не допускается, если возможно различное понимание текста библиографического описания

5.3 Слова, определяющие форму участия лиц в подготовке издания, не сокращают, если возможно разное понимание текста библиографического описания.

Пример

Білий цвіт на калині; Пісенник (Упорядник Г. О. Ніколаєва, а не ... Упоряд. Г. О.
Ніколаєва (так как, возможно, это составление Г. О. Ніколаєва).

5.4 В заголовке библиографического описания (коллективный автор) употребляют лишь те сокращения слов, которые приведены в списке особых случаев сокращений слов (приложение А) с примечанием: «Сокращаются также в заголовке описания».

Пример

Науково-дослідний інститут педагогіки — НДІ педагогіки
Професійна спілка машинобудівників та приладобудівників України — Профспілка
машинобудівників та приладобудівників України.

В заголовке библиографического описания применяют также сокращения слов, приведенные в списке особых случаев сокращений слов (приложение А) с примечанием: «Сокращается также в заголовке описания, если не является первым словом заголовка». *Пример*

Державний архів Харківської області — Державний архів Харківської обл. Івано-
Франківська кондитерська фабрика — Івано-Франківська кондитерська ф-ка.

Название страны (республики, области), которое приводится перед наименованием коллектива в заголовке библиографического описания, не сокращают.

Пример

Україна. Міністерство юстиції — Україна. М-во юстиції.

Запорізька область. Державна автомобільна інспекція — Запорізька обл. Держ. автомобільна інспекція.

5.5 В аналітичному бібліографічному описанні застосовують скорочення назв періодичних і продовжуваних видань, які вносяться в області (зону) відомостей про видання.

5.6 Правила застосування скорочень слів і словосполучень в кожному елементі бібліографічного опису встановлені ГОСТ 7.1 і діючим зведенням правил складання бібліографічного опису.

5.7 Не допускається скорочення слів в основному і паралельному заголовку.

Скорочення слів в заголовку, наведеному в відомостях про документ, в якому розміщено складову частину, виконується відповідно до правил аналітичного бібліографічного опису.

ПРИЛОЖЕНИЕ

А

(обязательное)

Особые случаи сокращений слов, часто встречающихся в библиографическом описании

Таблица А.1

Слово (словосочетание)	Сокращение	Условие применения
абетка	А абет.	
абонентська скринька	а/с	
автобіографія	автобіогр.	
автоматизована система керування	АСК	
автомобільний	автомоб.	
автор	авт.	
автореферат	автореф.	
авторське свідоцтво	а. с.	
авторський аркуш	авт. арк.	
аграрний	аграр.	
агрономічний	агр.	
агропромисловий комплекс	АПК	
адаптація	адапт.	
адміністративний	адм.	
адміністрація	адмін.	
академік	акад.	При фамілії
академія	акад.	
акомпанемент	акомп.	
акціонерне товариство	АТ	
алфавіт	алф.	
альбом	альб.	
альманах	альм.	
американський	амер.	
аналітичний	аналіт.	
англійський	англ.	
анотація	анот.	
антологія	антол.	
аркуш	арк.	При цифрах и в области примечаний
артист	арт.	При фамілії
археологія	археол,	
архів	арх.	
архітектура	архіт.	
асистент	асист.	При фамілії
асоціація	асоц.	
аспірант	асп.	При фамілії
атлас	атл.	
атомна електрична станція	АЕС	

Продолжение таблицы А. 1

Слово(словосочетание)	Сокращение	Условие применения
без видавництва	Б	
без даних	б. в.	
без масштабу	б.д.	
без місця	б. м-бу	
без року	б, м.	
без тиражу	б. р.	
без титульного аркуша	б. т.	
без ціни	б. тит. арк.	В області примечаний
безкоштовно (безплатно)	б. ц.	
березень	безкошт. (безпл.)	
біблійний	берез.	
бібліографія	біблійн.	
бібліографознавство	бібліогр.	
бібліологія	бібліографозн.	
бібліотека	бібліол.	Сокращается в заголовке описания, если не является первым словом заголовка
	б-ка	
бібліотечка	б-чка	
бібліотечний	бібл,	
бібліотечно-бібліографічна		
класифікація	ББК	
біобібліографія	біобібліогр.	
біографія	біогр.	
болгарський	болг.	
брошура	брош.	
будинок	б.	При цифрах
будівельний	буд.	Сокращается в заголовке описания, если не является первым словом заголовка
будівний	будів.	
будівництво	буд-во	
бульвар	б-р	
бухгалтерський	бух.	При названии
бюджетний	бюдж.	
бюлетень	бюл.	
введення (уведення)	В	
вводиться (уводиться)	ввод. (увод.)	
вдосконалення (удосконалення)	ввод, (увод.)	
Велика Вітчизняна війна	вдоскон. (удоскон.)	
вересень	ВВВ	
ветеринарний	верес.	
вивчення	вет.	
видавець	вет.	
видавництво	вид.	При фамилии
	вид-во	Сокращается в заголовке описания, если не является первым словом заголовка
видавничий відділ	вид. від.	В области выходных данных>

Продолжение таблицы А. 1

Слово (словосочетание)	Сокращение	Условие применения
видання викладач	вид. викл.	При фамилии или названии учреждения При фамилии
виконавець виконавчий комітет виконання виконуючий обов'язки використання виникнення виправлення випуск випускні дані виробництво виробниче об'єднання виробничий виставка вихідні дані вищий відбиток відділ відділення відеофонограма відкриття відомості відповідальний відредаговано відродження відсоток (процент)	викон. виконком викон. в. о. використ. виникн. випр. вип. вип. дан. вир-во ВО вироб. вист. вих. дан. вищ. відб. від. від-ня відеофоногр. відкр. відом. відп. відред. відродж.	При названии должности
вік	в.	Условное обозначение при цифрах В значении: «Століття» и при цифрах
вінницький віршований вісник вітчизняний вкладений аркуш включаючи (включно) внутрішній водосховище волинський впровадження (впровадження) вчений вугільний вулиця	вінниц, віршов. вісн. вітчизн. вкл. арк. включ. внутр. вдсх волин. впровадж. вчен. вугіл. вул.	При названии
газета	газ.	При названии
генеральний генетичний геодезія	ген, генет. геодез.	Сокращается в заголовке описания, если не является первым словом заголовка

Продовження таблиці А.1

Слово (словосполучення)	Скорочення	Умова застосування	
додрукування	додрук.		
доктор	Д-Р	У назві вченого ступеня	
документ	док.		
документальний	докум.		
донецький	донец.		
доопрацьований	доопрац.		
доповідь	доп.		
доповнення	допов.		
допоміжний	допом.		
дорожній	дор.		
доручення	доруч.		
дослідження	дослідж.		
дослідний	дослід.		
доцент	доц.		Скорочується у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка При прізвищі або назві установи
драматичний	драм.		
друкарня	ДРУК.		
духовний	духовн.		
екологія	Е екол.		
економічний	екон.	Скорочується у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка	
експериментальний	експерим.	Скорочується у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка	
електроніка	електрон.		
електронна обчислювальна машина	ЕОМ		
електронна цифрова обчислювальна машина	ЕЦОМ		
енергетичний	енерг.	Скорочується у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка	
енциклопедія	енцикл.		
єврейський	Є євр.		
європейський	європ. Ж		
житомирський	Житомир.		
жовтень	жовт.		
журнал	журн.	Скорочується у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка	
журналіст	ж-ст	При прізвищі	

Продовження таблиці А.1

Слово (словосполучення)	Скорочення	Умова застосування
забезпечення	З забезп.	
завідувач (завідуючий)	зав.	При назві установи або посади
завод	з-д	Скорочується у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка
загальний	заг.	
заготовчий	загот.	
закарпатський	закарпат.	
закінчення	закінч.	
заклад	закл.	
залізниця	з-ця	
замовлення	зам.	У значенні: «Друкарський термін». У значенні: «Наукові роботи».
записки	зап.	
запорізький	запорізі.	
зарєєстрований	зарєєстр.	
засідання	засід.	
заслужений	засл.	
засновник	засн.	
застосування	застосув.	
заступник	заст.	
затверджений (затверджено)	затв.	При назві посади
зауваження	заув.	
західний	зах.	
збірник (збірка)	зб.	
здобуття	здоб.	
зібрання	зібр.	
земельний	земел.	
землеробство	земл-во	
землеробський	землероб.	
зображення	зобр.	
зрошувальний	зрошувал.	
зрошуваний	зрошув.	
і так далі	І і т.д.	
і таке інше	і т. ін.	
із (зі) змінами	із (зі) змін.	
івано-франківський	івано-франків.	
ілюстратор	іл.	При прізвищі
ілюстрація	ілюстр.	
імені	ім.	Скорочується також у заголовку опису
інвентарний	інв.	
індекс	інд.	
індивідуальний	індивід.	

Продолжение таблицы А. 1

Слово (словосочетание)	Сокращение	Условие применения
журналіст	ж-ст	При фамилии
забезпечення	З забезп.	
завідувач (завідуючий)	зав.	При названии учреждения или должности
завод	з-д	Сокращается в заголовке описания, если не является первым словом заголовка
загальний заготовчий закарпатський закінчення заклад залізниця замовлення	заг. загот. закарпат. закінч. закл. з-ця зам,	В значении: «Издательский термин». В значении: «Научные работы».
записки	зап.	
запорізький зарєєстрований засідання заслужений засновник застосування заступник затверджений (затверджено) зауваження західний збірник (збірка) здобуття зібрання земельний землеробство землеробський зображення зрошувальний зрошуваний	запоріз. зарєєстр. засід. засл. засн. застосує. заст. затв. заув. зах. зб. здоб. зібр. земел. земл-во землероб. зобр. зрошу вал. зрошув.	При названии должности
і так далі	і і	
і таке інше із (зі) змінами івано-франківський ілюстратор ілюстрація імені	і т. ін. із (зі) змін. івано-франків. іл. ілюстр. ім.	При фамилии
інвентарний індекс індивідуальний	інв. інд. індивід.	Сокращается также в заголовке описания

Продолжение таблицы А. 1

Слово (словосочетание)	Сокращение	Условие применения
інженерний	інж.	Сокращается также в заголовке описания, если не является первым словом заголовка
іноземний інспектор інспекція інститут	інозем. інсп. інспек. ін-т	При фамилии Сокращается также в заголовке описания, если не является первым словом заголовка
інструктивний інструкція інструмент інтеграція інтенсивний інтернаціональний інфляція інформатика інформаційне агентство інформаційний	інструкт. інстр. інструм. інтегр. інтенс. інтерн. інфл. інф-ка ІА інформ.	Сокращается также в заголовке описания, если не является первым словом заголовка
інформаційно- обчислювальний центр інформаційно- пошукова мова інформаційно- пошукова система інформаційно- рекламне агентство іспанський історичний	ЮЦ ІПМ ІПС ІРА ісп. іст.	Сокращается также в заголовке описания, если не является первым словом заголовка
історіографія італійський	історіогр. італ.	
кабінет	К	
кандидат карбованець карпатський карта картка (карто-- жа) картографія картографува чня каталог кафедра квартал квітень керівник	канд. крб карпат. к. карт. картогр. картограф. кат. каф. кв. квіт. кер.	При цифрах При цифрах При цифрах

Продолжение таблицы А. 1

Слово (словосочетание)	Сокращение	Условие применения
Київ	К.	В области выходных данных
кібернетичний	кіберн.	
кількість	к-сть	
кінематографія	кінематогр.	
кінофільм	кф	
кіровоградський	кіровогр.	
клас	кл.	
класифікація	класиф.	
класичний	класич.	
клініко-експериментальний	клін.-експерим.	
клінічний	клініч.	
книга (книжка, книжечка)	кн.	
книгознавство	книгозн.	
коефіцієнт	коэф.	
колектив авторів	кол. авт.	
колективне сільськогосподарське підприємство	КСП	
колоніальний	колоніал.	
коментар	комент.	
комерція	комерц.	
комісія	коміс.	Сокращается также в заголовке описания, если не является первым словом заголовка То же
комітет	ком.	
комічний	коміч.	
компенсація	компенс.	
комплект	к-т	
композитор	комп.	При фамилии
композиція	композ.	
комп'ютер	комп'ют.	
комп'ютерний набір	комп'ют. наб.	
конгрес	конгр.	Сокращается также в заголовке описания, если не является первым словом заголовка
конструкторське бюро	КБ	Сокращается также в заголовке описания
конференція	конф.	Сокращается также в заголовке описания, если не является первым словом заголовка
концепція	концеп.	
кооперація	кооп.	
копійка	к.	При цифрах
копія	коп.	
кореспондент	кор.	
корпорація	корпор.	
космічний	косм.	
креслення	кресл.	

Продолжение таблицы А. 1

Слово (словосочетание)	Сокращение	Условие применения
кримінальний	кримін.	
кримський	крим.	
кримськотатарський	кримськотатар.	
критичний	критич.	
ксерокопія	ксерокоп.	
культурний	культ.	
лабораторія	Л лаб.	
латинський	латин.	
лексичний	лекс.	
липень	лип.	
листопад	листоп.	
лібретто	лібр.	
лікарський	лікар.	
лікувальний	лікув.	
лінгвістичний	лінгв.	
ліричний	лірич.	
література	л-ра	
літературний	літ.	
літографія	літогр.	
луганський	луган.	
луцький	луц.	
лютий	лют.	
Львів	Л.	В области выходных данных
львівський	ЛьВІВ. М	
магістральний	магістрал.	
магнітна фонограма на касеті	мф/кас.	
магнітна фонограма на катушці	мф/кат.	
максимальний	макс.	
мале підприємство	МП	
малюнок (рисунок)	мал. (рис.)	
масштаб	м-б	
математичний	мат.	Сокращается также в заголовке описания, если не является первым словом заголовка
матеріальний	матер.	
машинобудування	машинобуд.	
медичний	мед.	Сокращается также в заголовке описания, если не является первым словом заголовка
меліоративний	меліор.	
меморіальний	мемор.	
менеджмент	менедж.	
металорізальний	металоріз.	

Продолжение таблицы А. 1

Слово (словосочетание)	Сокращение	Условие применения
методичний	метод.	Сокращается также в заголовке описания, если не является первым словом заголовка
механізований механічний	механіз. мех.	Сокращается также в заголовке описания, если не является первым словом заголовка
миколаївський мистецтво мистецтвознавство міжвідомчий міжнародний мікрокарта мікрокопія мікрофільм мікрофіша мікрофотокопія мільйон мільярд мінеральний мінімальний міністерство	Миколаїв. мистец. мистецтвознав. міжвід. міжнар. мкарта мкоп. мф мфіша мфотокоп. млн млрд мінер. мін. м-во	Сокращается также в заголовке описания
місто міська державна адміністрація міська рада міський	м. міськдержадмін. міськрада міськ.	При названии Сокращается также в заголовке описания
місяць місячний мовознавство молодший монографія моральний Москва	міс. місяч. мовознав. мол. моногр. морал. М.	В области выходных данных
музичний	муз. 11	
набережна	Н наб.	При названии
набір діапозитивів навчальний надзаголовок надзвичайний наприклад народження народний народознавство наступний	наб. діапоз. навч. надзаг. надзв. напр. народж. нар. народознав. наст.	

Продолжение таблицы А. 1

Слово (словосочетание)	Сокращение	Условие применения
науковий	наук.	Сокращается также в заголовке описания, если не является первым словом заголовка
науково-дослідний науково-дослідний і проектно-технологічний інститут національний	н.-д. НДПТ! нац.	То же Сокращается также в заголовке описания, если не является первым словом заголовка
німецький номер	нім. №	Условное обозначение при цифрах
номер порядковий нормативний	№ пор. нормат. 0	То же
об'єднання	об-ня	Сокращается также в заголовке описания, если не является первым словом заголовка
обкладинка обладнання обласна державна адміністрація обласна рада область	обкл. обладн. облдержадмін. облрада обл.	Сокращается также в заголовке описания
обліково-видавничий аркуш образотворчий обробка обслуговування обчислювальний обчислювальний центр оголошення Одеса	обл.-вид. арк. образотв. оброб. обслуг. обчисл. ОЦ • оголош, 0.	В области выходных данных
одеський одиниця озеро окремий окремий аркуш оповідання оправа опрацював опрацювання оптичний опублікований опублікував організація оригінал	одес. од. оз. окр. окр. арк. оповід. опр. опрац. опрацюв. оптич. опублік. опубл. орг. ориг.	При цифрах При названии

Продолжение таблицы А. 1

Слово (словосочетание)	Сокращение	Условие применения
оркестр	орк.	При названии
оркестровка острів офіційний оформлення	оркестр. о-в офіц. оформ.	
пагінація	П паг.	При фамилии Условное обозначение при цифрах
пан (пані) параграф	п. §	
парламентський партитура	парлам. партит.	В области количественной характеристики Сокращается также в заголовке описания, если не является первым словом заголовка
педагогічний	пед.	
перевидання переглянутий передмова переклад перекладач переробка перероблено персональний перспективний перфокарта перфострічка письменник південний північний під керівництвом підвищення підготовка підготував підзаголовок підписано до друку підприємство підручник планування пластичний племінний площа повідомлення поетичний показчик (показник) полемічний поліграфічний політологія полтавський	перевид. перегл. передм. пер. пер. перероб. переробл. персон. персп. пкарта пстрічка письм. півд. півн. під керівн. підвищ. підготов. підгот. підзаг. підп. до друку п-во підруч. планує. пластич. плем. пл. повідом л. поетич. показч. (показн.) полем. полігр. політол. полтав.	При фамилии
		При названии

Продолжение таблицы А. 1

Слово (словосочетание)	Сокращение	Условие применения
помічник	пом.	
популярний	попул.	
портрет	портр.	
посібник	посіб.	
початковий	почат.	
поштова скринька	п/с	
пояснення	поясн.	
правління	правл.	
правознавство	правознав.	
практичний	практ.	Сокращается также в заголовке описания В значении: «Научные работы»
праці	пр.	
предметний	предм.	
препринт	препр.	
приватизація	приватиз.	
пригодницький	пригод.	
приклад	прикл.	
прикладний	приклад.	
примірник	пр.	При цифрах
примітка	прим.	
природничий	природи.	
присвячується	присвяч.	
проблема	пробл.	
провулок	пров.	При названии
програма	прогр.	
програмування	програмув.	
продовження	продовж.	
продовольчий	прод.	
проектно-конструкторське бюро	ПКБ	Сокращается также в заголовке описания
проектування	проектує.	
промисловий	пром.	Сокращается также в заголовке описания, если не является первым словом заголовка
промисловість	пром-сть	
пропозиція	пропоз.	
проспект	просп.	
професійна спілка	профспілка	При названии Сокращается также в заголовке описания
професійний	проф.	Сокращается также в заголовке описания, если не является первым словом заголовка
професор	проф.	При фамилии
професорсько-викладацький	проф.-викл.	
процент (відсоток)	%	Условное обозначение при цифрах
псевдонім	псевд.	
публікація	публ.	
публіцистика	публіц.	
публічний	публіч.	

Продолжение таблицы А. 1

Слово (словосочетание)	Сокращение	Условие применения
радіоелектроніка	Р радіоелектрон.	
район	р-н	Сокращается также в заголовке описания
районна державна адміністрація районна рада районний	райдержадмін. райрада район.	Сокращается также в заголовке описания
районний відділ внутрішніх справ раціоналізаторський раціональний редактор редакційна колегія (редколегія) редакційно-видавничий відділ редакція режисер резюме реклама рекомендаційний рекомендація релігійний репринт репродукція реставрація ретроспективний реферат реферативний журнал рецензія рисунок (малюнок) рівненський рік (роки) річка розвиток розв'язування розділ роздільна пагінація розповсюдження розробив розроблено розширений російський ротапринт рубрика рубрикатор рукописний румунський	РВВС рац. раціон. ред. редкол. РВВ ред. реж. рез. рекл. реком. рек. реліг. репр. репрод. реставр. ретросп. реф. РЖ рец. рис. (мал.) рівнен. Р- (РР.) Р- розв. розв'яз. розд. розд. паг. розповсюдж. розроб. розробл. розшир. рос. ротапр. рубр. рубрик. рукоп. рум.	При фамилии При фамилии
санітарний	С сан.	
Санкт-Петербург	СПб.	В области выходных данных

ДСТУ 3582-97

Продолжение таблицы А, 1

Слово (словосочетание)	Сокращение	Условие применения
сатиричний	сатир.	
святий	св.	
секретар	секр.	При фамилии
секунда	с	При цифрах
селище	с-ще	При названии
селище міського типу	сmt	То же
селищна рада	селищрада	
село	с.	При названии
селянський	селян.	
семінарський	семінар.	
сенсаційний	сенсац.	
серія	сер.	
серпень	серп.	
сесія	сес.	
симпозіум	симп.	Сокращается также в заголовке описания, если не является первым словом заголовка
симфонічний	симф.	
система автоматизованого проектування	САПР	
систематичний	сист.	
сільська рада	сільрада	
сільськогосподарський	с.-г.	Сокращается также в заголовке описания, если не является первым словом заголовка
Сімферополь	Сімф.	В области выходных данных
січень	січ.	
скандинавський	сканд.	
складання	склад.	
скорочення	скор.	
словацький	словац.	
словенський	словен.	
словник	слов.	
слово	сл.	
слов'янський	слов'ян.	
службовий	служб.	
соціальний	соц.	
соціологія	соціол.	
спеціальність	спец.	
специфікація	специф.	
співавтор	співавт.	
співробітник	співроб.	
спільне підприємство	СП	
спорудження	спорудж.	
станція	ст.	При названии
старший	старш.	
статистичний	стат.	
стаття	ст.	

Продолжение таблицы А. 1

Слово (словосочетание)	Сокращение	Условие применения
стереотипний	стер.	
стереофонічний	стереофон.	
століття (сторіччя)	ст.	При цифрах
сторінка	с	То же
студент	студ.	
студентський	студент.	
сумський	сум.	
суспільний	суспіл.	
суспільство	сусп-во	
східний	сх.	
сценарій	сцен.	
	Т	
та інші	та ін.	
таблиця	табл.	
татарський	татар.	
творче об'єднання	ТО	
творчий	творч.	
тезиси	тез.	
телеграфний	телегр.	
телефільм	тф	
теоретичний	теорет.	Сокращается также в заголовке описания, если не является первым словом заголовка
		То же
територіальний	терит.	
термічний	терміч.	
Тернопіль	Т.	В области выходных данных
тернопільський	терноп.	
технічний	техн.	Сокращается также в заголовке описания, если не является первым словом заголовка
		То же
технологічний	технол.	
тиждень	тижд.	
тижневий	тиж.	В описании периодических изданий
тисяча	тис.	Сокращается также в заголовке описания, если не является первым словом заголовка
титольний аркуш	тит. арк.	
товариство	т-во	Сокращается также в заголовке описания, если не является первым словом заголовка
товариство з обмеженою відповідальністю	ТОВ	
том (томи)	т.	При цифрах

ДСТУ 3582-97

Продолжение таблицы А. 1

Слово (словосочетание)	Сокращение	Условие применения
торговельний	торг.	
травень	трав.	
тракторний	тракт.	
транскрипція	транскр.	
транслітерація	трансліт.	
транспорт	трансп.	
турецький	турец. У	
у тому числі (в тому числі)	у т. ч. (в т. ч.)	
уведення (введення)	увед. (введ.)	
уводиться (вводиться)	увод, (ввод.)	
угорський	угор.	
удосконалення(вдосконалення)	удоскон. (вдоскон.)	
укладач	уклад.	При фамилии
укладено	уклад.	
українознавство	українознав.	
український	укр.	
умовний друкований аркуш	ум. друк. арк.	
універсальна десяткова класифікація	УДК	
університет	ун-т	Сокращается также в заголовке описания, если не является первым словом заголовка
університетський	унів.	
упорядкував	упоряд.	
упорядкування	упорядкув.	
упорядник	упоряд,	При фамилии
управління	упр.	Сокращается также в заголовке описания, если не является первым словом заголовка
уривок	урив.	
устаткування	устатк.	
учасник	учасн.	
училище	уч-ще Ф	Сокращается также в заголовке описания, если не является первым словом заголовка
фабрика	ф-ка	Сокращается также в заголовке описания, если не является первым словом заголовка
факсиміле	факс.	
факультативний	факульт.	
факультет	ф-т	
фантастика	фантаст.	

Продолжение таблицы А. 1

Слово (словосочетание)	Сокращение	Условие применения
фармацевтичний	фармац.	
федерація фестиваль фізичний	федер. фест. фіз.	Сокращается также в заголовке описания, если не является первым словом заголовка
філіал (філія) філологія філософія фільмографія фільмокопія фінансовий фонограма формування фортепіано фотографія фотокопія фототипія фрагмент французький футляр	філ. філол. філос. фільмогр. фкоп. фін. фоногр. формув. ф-но фотогр. фотокоп. фототип. фрагм. фр. футл.	
Харків	X	В области выходных данных
харківський хвилина херсонський хімічний	X. харк. хв херсон. хім.	При цифрах Сокращается также в заголовке описания, если не является первым словом заголовка
Хмельницький хорватський хореографія хоровий християнський художник	хмельниц. хорв. хореогр. хор. християн. худож. Ц	При фамилии
центральний комітет	ЦК	Сокращается также в заголовке описания
церковний цитований цифрова обчислювальна машина ціна	церк. цит. ц/ом ц.	При цифрах

ДСТУ 3582-97

Продолжение таблицы А. 1

Слово (словосочетание)	Сокращение	Условие применения
часопис	Ч часоп.	При цифрах
частина червень черкаський чернівецький чернігівський чеський число член-кореспондент	ч. черв. черкас. чернів. черніг. чес. чис. чл.-кор. Ш	То же При цифрах При фамилии и названии учреждения
школа	шк. Щ	
щодакдний (щодакдно)	щодакд.	В описании периодических изданий
щоденний (щоденно) щоквартальний (щоквартально)	щоден. щокв.	В описании периодических изданий
щомісячний (щомісячно) щорічний (щорічно) щотижневий (щотижнево)	щомісяч. щоріч. щотиж. Ю	
ювілейний юнацький	ювіл. юнац. Я	
японський	яп.	

УДК 001.4:025.3:006.354

01.140.20

Ключевые слова: библиографическое описание, сокращения, аналитическое описание, существительные, прилагательные, деепричастия, причастия, список сокращений

Редактор **І. Ликова**

Технічний редактор **О. Касіч**

Коректор **Г. Ніколаєва**

Комп'ютерна верстка **С. Павленко**

Підписано до друку 16.03.98. Формат 60 x 84 1/8.

Ум. друк. арк. 7,44. Зам. **5478** Ціна договірна.

Відділ оперативного друку УкрНДЮСІ
252006, Київ-6, вул. Горького, 174